

Nr 98.

Av herr **Pålsson**, om anslag till vissa arbeten för lösning av torvkolningsfrågan.

Till nästföregående års riksdag ingav jag en motion (I:186) åsyftande, att riksdagen måtte för budgetåret 1930—1931 under tionde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor för understödjande av arbeten till framdrivande av en ekonomisk-praktisk utföringsform av en nyuppfunnen torvkolningsmetod.

Motionen föranledde riksdagen att i skrivelse den 27 maj 1930, nr 286, hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, huruvida och i vad mån försöksarbeten enligt berörda metod skulle kunna komma till utförande med anlåtande av förefintliga statliga anläggningar, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill berörda övervägande kunde föranleda.

I tionde huvudtiteln av årets statsverksproposition meddelar chefen för handelsdepartementet (sid. 145—146), att han, i anledning av att ingen av de tre myndigheter, som blivit i ärendet hörda, nämligen kommerskollegium, järnvägsstyrelsen och ingenjörsvetenskapsakademien, ansett sig böra tillstyrka anslag till de ifrågavarande försöken eller upplåtande för närvarande av någon förefintlig statlig anläggning därför, funnit sig förhindrad framlägga något förslag i förevarande ämne.

Ett närmare studium av de av departementschefen åberopade utlåtandena ger tydligen vid handen, att ingen av de torvförädlingsanläggningar, som för närvarande disponeras av statsverket, är lämplig för de åsyftade försöksarbetenas förläggande dit. Så till vida är mot utredningens resultat intet att erinra.

Däremot synes det, som om vederbörande sakkunniga i övrigt funnit den ifrågavarande metoden förtjänt av större uppmärksamhet och stöd från det allmännas sida än vad deras slutliga yttranden givit vid handen.

Sålunda yttra kommerskollegium och järnvägsstyrelsen i sitt gemensamma utlåtande, att metoden innebär ett intressant uppslag beträffande tillgodogörandet av landets torvtillgångar och därför kan vara förtjänt av en mera ingående prövning. Att slutresultatet blivit avstyrkande, synes mestadels bero därpå, att jämförelse gjorts mellan de framkalkylerade prisen på torvkol, å ena, och nuvarande pris å importerat stenkolsbränsle å andra sidan.

Emellertid torde det vara ett känt och ovedersägligt faktum, att stenkolsprisen för det närvarande äro genom den internationella konkurrensen onaturligt nedpressade och att detta låga prisläge alldeles säkert icke kan bestå i längden.

Detta faktum konstateras också av järnvägsstyrelsen i dess utredning angående Malmölinjernas elektrifiering, däri enligt statsverkspropositionen (utgifter för kapitalökning, bil. 2 sid. 64) räknas med ett framtida kolpris av 20 kronor, enär enligt styrelsens uppfattning nuvarande kolpris näppeligen stå i rätt förhållande till produktions- och transportkostnader.

Däremot har det meddelats, att det fortsatta arbetet med den ifrågasvarande torvförädlingsmetodens utarbetande, vilken bedrivits intensivt under hela det gångna året, visat, att kostnaderna för framställning av torvkol kunna ytterligare nedsättas genom förenklingar i det tidigare framlagda och av de sakkunniga studerade förfarandet. Dessa nya rön, sammanställda med de tidigare gjorda, åt vilka de sakkunniga givit sina erkännanden, tala för att problemet är nära sin slutgiltiga lösning, blott tillräckliga ekonomiska resurser ställas till företagarnas förfogande. I sådant avseende torde kommerskollegii antagande, att 100,000 kronor icke förslå till uppförande av försöksverk, erforderlig försöksdrift samt de ändringar och förbättringar, som under driftens gång visa sig motiverade, nog vara alldeles riktigt, vadan ett statsanslag, som skall föra saken i hamn, nog bör tilltagas något rundligare.

Med tanke på det stora statsintresse, som alldeles ovedersägligt ligger i att få våra inhemska koltillgångar praktiskt användbara och därmed sammanhängande fördelar bl. a. dels nya arbetstillfällen för stora mängder av landsbefolkning, oftast på orter, som nu äro särskilt missgynnade i dylikt avseende, dels ock den förbättring i vår handelsbalans, som varje nyanläggning, vars produkt befriar oss från motsvarande importbehov, måste medföra, synes det ej vara förmätet att påyrka, att erforderligt understöd av statsmedel lämnas till detta i så särskilt hög grad nyttiga och behjärtansvärda ändamål.

Jag tillåter mig därför än en gång föreslå,

att riksdagen må för budgetåret 1931—1932 under tionde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor för understödande av pågående arbeten för att ekonomiskt och praktiskt lösa torvkolningsfrågan i anslutning till hittills på enskild väg framkomna rön och erfarenheter ävensom till upprättande av fullständiga ritningar, kalkyler och kostnadsberäkningar för de såsom ändamålsenliga befunda anläggningarna

samt att medlen må anvisas att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan pröva skäligt i sådant avseende föreskriva.

Stockholm den 22 januari 1931.

Jöns Pålsson.